

Єщенко І.І.

студентка,

*Науковий керівник: **Каширай О.С.***

викладач,

*Мистецький інститут художнього моделювання
та дизайну імені Сальвадора Далі*

ВИКОРИСТАННЯ СЮЖЕТУ «МЕНІНИ» ДІЕГО ВЕЛАСКЕСА У ТВОРЧОСТІ ХУДОЖНИКІВ ТА ДИЗАЙНЕРІВ ХХ СТ.

Полотно «Меніни» Дієго Веласкеса (1656 р.) вважається одним із самих знакових художніх творів доби бароко: в ньому зашифровано стільки загадок, які досі не вирішуються однозначно [1, с. 108].

Так, «Меніни» – надзвичайно своєрідна живописна композиція, що поєднує в собі елементи придворного групового портрету і жанрової картини одночасно. У «Менінах» Дієго Веласкес сміливо порушив канони придворного портрету та дійшов до єдиного в своєму роді художнього рішення. Полотно настільки значиме і фундаментальне для доби бароко, що стало об'єктом художніх трактувань і творчого аналізу у ХХ ст., як у живописі, так і у дизайні.

Унікальність оригінального твору Дієго Веласкеса полягає у розширенні жанрової приналежності, взаємопроникненні, синтезі, завдяки чому зміст полотна суттєво змінюється і трансформується в бік узагальнення та монументалізується. Образи, зображені у полотні, зокрема Інфанта Маргарита, з конкретних портретів перетворюються у образи-знаки, образи-символи епохи.

Незважаючи на парадність та офіційність, в картині присутня велика кількість побутових елементів та деталей, що несуть в собі додаткову інформацію. Завдяки цим деталям не тільки достовірно зображений побут монаршої сім'ї та наближених до двору, але й надається певна характеристика образів, як їх трактує сам художник [4, с. 44]. Закодований сенс цих деталей знавці мистецтва намагаються розгадати вже більше трьох століть.

Багатофігурна робота побудована за допомогою складного композиційного прийому, улюбленого у художника – «картина в картині». Використовуючи це рішення, Дієго Веласкес ніби розширює простір картини за межі полотна. На перший погляд жвава і безпосередня композиція, що відмічена «випадковістю» розташування фігур, декларує класичну врівноваженість, суворий ритм, рівновагу форм. Робота надає приклад зображення людини в реальному життєвому середовищі, збагачує образи дією, сюжетними зв'язками, дивовижно точною і уважною передачею побутового оточення [5, с. 85].

Полотно «Меніни» Даєго Веласкеса є настільки важливою та знаковою роботою епохи бароко, в ній закладено стільки додаткового сенсу та вирішені настільки важливі образотворчі завдання, що інтерпретація твору стала важливим актом пізнання та реалізації в наступні епохи, особливо у ХХ ст.

Зокрема, важливий дослід трактування полотна здійснив Пабло Пікассо (1881–1973 рр.). Він вперше побачив твір у Мадриді у 1895 р., про що свідчить декілька його ранніх ескізів. Пізніше, у зрілі роки він повернувся до твору і

вивчав його багато місяців, з серпня по грудень 1957 р. Пікассо занурювався у світ образів Веласкеса, штудюював художні прийоми та композицію.

«Меніни» Пікассо по Веласкесу можливо інтерпретувати, як «мальовничу п'єсу» для лялькового або маріонеткового театру – з прологом у 45-и картинах, розділених на кілька «актів» версіями з цілої композиції оригіналу; двома дивертисментами, епілогом. [2, с. 106]

Варіації полотна Веласкеса стали своєрідною творчою лабораторією, де опрацьовувалися старі і вироблялися нові прийоми живописної манери Пікассо. Відчуття Пікассо своєї близькості майстрам XVI – XIX століть не означало, що його роботи можуть або повинні походити на їхні твори. Іспанський художник прекрасно розумів, що мистецтво XX століття не може бути таким, яким воно було в XVI столітті. Тому він, художник XX століття, здійснював спроби уявити, як могли сьогодні писати Рафаель, Кранах, Веласкес, Мане. Він не тільки підбивав підсумки старому мистецтву, але й прокладав нові шляхи в мистецтві XX сторіччя. [3, с. 62]

Починаючи з першого полотна, в якому він зосередив усі елементи прообразу з XVII століття і яке залишив незавершеним, Пікассо пропонує власне вирішення проблеми живописного простору і переміщує всередині нього деяких з учасників сцени, одночасно вносячи зміни в освітлення і навколишнє оточення.

В сорока чотирьох композиціях, створених Пікассо за мотивами «Менін», інфанта Маргарита, центральний персонаж полотна XVII століття, займає таке ж важливе місце. Безпосередньо їй він присвячує чотирнадцять робіт, які йдуть одна за одною. Художник відкриває вікна майстерні Веласкеса. Таким чином він не тільки висвітлює її, від чого зображені речі по-іншому взаємодіють один з одним, але й досягає того, щоб, наприклад, на маленькому полотні «Марія Агустіна Сарм'єнто і інфанта Маргарита» зелень середземноморського саду проникала в вікна, з яких видно пальми, як у деяких варіантах його майстерень.

В міру того як мазок стає все вільніше, а художник переключає свою увагу на блазнів, Марію Барболья і Николасито Пертусато, елемент комізму в серії наростає. Поряд з Ісабель де Веласко, вони стають дійовими особами останніх шести великих картин. Художник вважає за краще використовувати для їх зображення живі тони і дозволяє кольоровій плямі подекуди не збігатися з контуром малюнка, вільно розтікаючись по полотну. Свободу фантазії він чудовим чином поєднує з аналітичним підходом, коли піддає Николасито Пертусато перетворенню, в результаті якого той стає «піаністом». На картині «Піаніст» нога блазня (на картині Веласкеса штовхає собаку) зависає між псом, що лежить поруч з хлопчиком, і педаллю інструменту, і можливість двоякого тлумачення цього руху зближує полотна XVII і XX століть.

Ще одна дійова особа серії – Жаклін, та єдина, хто розділяла з художником усамітнення з початку і до кінця його дослідницьких праць. Її портрет з'являється в серії на одному з полотен, якими прикрашені стіни ательє художника.

Дієго Веласкес вклав в свою картину художній задум неосяжної глибини, що притягувало до полотна і других митців. Художники ХХ ст. не однократно повертаються до трактування «Менін». П. Пікассо почав гру, до якої згодом приєдналися інші художники, такі як Сальвадор Далі (1904 – 1989 рр.; Ізопарафраз картини Веласкеса «Меніни»), Річард Гамільтон (1922– 2011 рр.; Ізопарафраз картини Веласкеса «Меніни» за мотивами картин Пікассо. 1973 р.), Аранго Раміро (1946 р.н.), Джоель Пітер Уіткін (1939 р.н.; Фотоколажний парафраз картини Веласкеса «Меніни»), Мартін Ла Спіна (1973 р.н.), Олег Хвостов (1972 р.н.), Гут'єррес Солана Хосе (1886 – 1945 рр.), Ірина Васил'єва (1970 р.н.) та ін.

Багато художників продовжують розгадувати таємниці «Менін» Веласкеса на сучасному етапі. Насолоджуватись і розгадувати класичну роботу буде ще не одне покоління митців.

Список використаних джерел:

1. Дмитриева Н.А. Пикассо [Текст] : М : Наука, 1971. – 240 с.
2. Панорама искусств 8 [Текст] : о себе и своем творчестве / составитель Ю.М. Радченко. – М : Советский художник, 1985. – 400 с.
3. Искусство 9/1989 [Текст] : освещает вопросы теории и практики современного изобразительного искусства, отечественной и мировой истории искусств, 1989.
4. Великие художники том 10 Веласкес [Текст] : К : Комсомольская правда, 2010. – 48 с.
5. Каптерева Т. Веласкес и испанский портрет XVII века [Текст]. –М : Искусство, 1956. – 264 с.

Іванова М.І.

студент,

Науковий керівник: Кузьменко Г.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБРАЗУ ЄДИНОРОГА У СВІТОВІЙ КУЛЬТУРІ

Одним з найзагадковіших і найромантичніших образів світової культури є образ єдинорога – міфічної істоти, яку у різні часи розвитку людства зображували в образах бика, пізніше – білого коня чи козла з одним великим закрученим рогом посередині лоба. В деяких джерелах єдиноріг визначається як «конеподібний олень».

Проблема трансформації сутності образу єдинорога у світовій культурі хвилювала філософів, культурологів та мистецтвознавців різних часів. Безумовно, інтерес до цього образу був значною мірою зумовлений розмаїттям підходів щодо його трактування у народів різних країн та вірувань, які надавали йому глибокого символічного змісту. Сьогодні не випадково помітне зростання інтересу до цього таємничого персонажу стародавніх міфів, який набув чималої популярності завдяки якостям, якими (у своїй уяві) наділили